

metodframtagning;

Clownmedicin för barn som närstående inom ASIH

Slutrapport november 2019 för projektet, år 1, 2 och 3.

Bakgrund

Stöd till barn som anhöriga är ett lagstadgat ansvar för häls- och sjukvården. Inom palliativ vård möter vi barnfamiljer där någon förälder eller annan vuxen anhörig är svårt sjuk.

Det är en svår tid för barnen och de riskerar psykisk ohälsa senare i livet. Det är viktigt att barnen får vara delaktiga och känna sig inkluderade under sjukdomstiden för att förebygga risken för psykisk ohälsa. Sjukdomen kan för båda föräldrarna medföra en känsla av att inte orka ta hand om barnen och ge dem den omsorg som de behöver. Ofta minskar familjens möjlighet till sociala aktiviteter och nöjen på grund av bland annat försämrad ekonomi, bristande ork, infektionskänslighet.

För att ge stöd till barnfamiljer pågår ett projekt av Clownmedicin och ASIH Stockholm Södra.

Syfte och målgrupp

Syftet är att genom clownmöten skapa positiva minnen i familjer där en nära anhörig vårdas i hemmet, samt erbjuda en mötesplats för familjer som delar upplevelsen av att ha förlorat en förälder eller annan viktig närstående.

Familjerna ska få en paus i det svåra och en möjlighet att få skratta tillsammans, skapa goda minnen och ges en möjlighet till en ökad delaktighet. Delaktigheten kommer i första hand av att medföljande vårdpersonal och barnen delar upplevelsen av clownbesöket och kan prata om det vid nästa besök av vårdpersonalen. I andra hand kan vårdpersonal som inte varit med under besöket, men vet att barnen i familjen har träffat clownerna, fråga barnen vad de tyckte, vilka clownerna det var som kom på besök mm. Det kan vara ett sätt för vårdpersonalen att nå fram till barnen och ge grunden till en egen relation mellan barnen och vårdpersonalen som ofta vistats i hemmet. Förhoppningsvis gör det att barnen känner att de kan ställa frågor som dyker upp. Långsiktigt mål är att förebygga psykisk ohälsa.

Metod och aktiviteter

Det är en praktisk metodframtagning som löper över en 3 årsperiod med start 25/10-16; där två clownerna åker hem till patienter och dess närstående, ASIH personal kan vara med vid dessa besök.

Familjer (patienter och deras närstående) som erbjuds och får besök av clownmedicin ska ha minst ett barn under 12 år. Det erbjuds också Caféträffar för familjerna efter patientens död.

Aktivitetserna i projektet består av improviserade clownbesök under en dag i veckan, samt 2-4 caféträffar per år för familjer efter förälderns bortgång.

Eftersom det har efterfrågats clownbesök efter att en familjemedlem som var inskriven i ASIH avlidit. Vi har nu bestämt oss för att ge alla barnfamiljer en ”clowncheck”, som de kan använda när de så önskar inom ett år efter att de fått den. Detta möjliggör även att barnfamiljer som inte hunnit/kunnat ta emot clownmedicin i hemmet, när patienten levde, får dessa minnesvärda besök.

Genomförande

Hembesöken

ASIH Stockholm södra har sedan starten 27/10-16 fram tom augusti - haft 95 genomförda clownbesök.

Fler besök har varit inbokade med eftersom vi under år 2 ändrade bokningssystem, kan vi enbart se utförda besök. Om ett besök avbokats från den sjukets håll tas bokningen helt bort och försvinner från systemet. Därför kan vi inte se exakt antal bokade besök. Ändringen gjorde det mer lättillgängligt för alla att boka i ett och samma system.

Artisterna besöker familjerna tillsammans med ASIH personal eller själva. Idag är det vanligast att de åker utan medföljande personal. Vilket även familjerna uppskattar. Artisterna får låna bil av ASIH, alt taxibiljetter om ingen bil finns inne eller så tar de egen bil.

Familjerna får veckan efter besöket besvara en enkät om deras erfarenheter kring clownbesöket. Svaren har varit genomgående positiva. Flera av familjerna har önskat och kunnat få flera clownbesök.

Caféträffarna

Agendan för fikaträffarna ser ut på ungefär följande vis; först samlas vi alla som kommer träffa familjerna för att gå igenom vilka familjer som kommer, för att mötet/träffen ska bli så personlig som möjligt. Minst en kurator eller sjuksyster från varje ASIH-enhet är med för att välkomna sina familjer. Sedan tar vi emot familjerna när alla kommit har vi en presentationsrunda där vi även nämner vem i familjen som avlidit. Det kan vara första gången barnen ser och förstår att det finns andra familjer som också har gått igenom en förlust av en förälder eller en nära anhörig. Detta är en viktig del av caféträffen. När vi är klara med detta kommer clownerna och möter alla familjerna, Alla barnen blir sedda av clownerna och de får hjälp att möta de andra barnen som är med på träffen i skoj och lite bus. Vi fikar tillsammans och när clownerna sedan efter ca en timme tackar för sig och säger hejdå till vart och ett av barnen plockar vi fram pyssel. Då ges även en möjlighet för vuxna att få sitta ner och samtala om nuet och framtiden tillsammans med en förälder från referensgruppen, som själv förlorat sin make och vars barn mist sin pappa och som var inskriven vid en ASIH verksamhet. Caféträffen avrundas sedan efter 2 timmar med ett tack och erbjudande om återseende för de som vill och kan.

”Clowncheck”

När familjerna får information om Clownmedicin delas en ”clowncheck” ut till familjerna.

Det som fungerat bra

Hembesöken

Familjerna har uppskattat sina möten med Clownmedicin, de har önskat och kunnat få fler besök. Artisterna har fått den information de behövt inför besöken. Då artisterna och kuratorn som bokat besöket har haft kontakt innan. De har besökt familjerna och med stor lyhördhet anpassat hembesöket efter de olika förhållanden och situationer som uppstått. Både barn, vuxna och personal har all uttryckt stor uppskattning över besöken.

Kommenterar från familjerna om clownbesöken:

”Att bli uppsökt av underhållning när man själv inte kan ta sig iväg för gemensamma upplevelser. Att få skratta. Att alla var delaktiga. Att få glömma sjukdomen och ha fokus på något annat.”

”Glädjen, leklusten! Mitt barnbarns ögon lyste av skratt!”

”Att få in glädje i det svåra”

Reflektioner från personal kring hembesöken:

”jag fick också vara med o fäktas med pappan”

”häftigt, de gör alla glada ... även jag skrattade så mycket”

”de sprider så mycket glädje”

”Jag blir så lycklig av att se hur clownerna får allas ögon att lysa och glittra av glädje”

”nu har jag något att prata om när jag möter barnen i hemmet nästa gång, något som inte är sjukt”

Caféträffarna

Nu har vi haft 7 caféträffar för efterlevande som träffat clownerna i hemmet, totalt 49 familjer har deltagit sedan första fiket våren 2017. Vi har träffats med clownerna på ASIH Capiro Dalen, ASIH Stockholm södra och på ASIH Ersta Diakoni.

Förutom familjerna från ASIH Stockholm Södra har det även deltagit efterlevande från ASIH Capiro Dalen och ASIH Ersta. Det har även deltagit personal från de olika ASIH verksamheterna, 2 artister vid varje tillfälle samt en person från referensgruppen och som själv förlorade sin man i cancer för 8 år sedan. Monica Nyström från referensgruppen har vid de sista träffarna inte deltagit. Vi har hittat ett bra samarbete och flyt kring dessa träffar och hjälper vuxna att få möjlighet att prata och knyta kontakt samt att barnen får träffa andra barn.

Kommentar från föräldrar och barn om caféträff:

"åh så mysigt det varit, längtar till nästa gång", "tack för att vi fick träffa clownerna igen"

"som min dotter längtat till denna träff", "kan vi få annat fika nästa gång?"

"vilket fint pyssel"

"jag fick förra gången kontakt med en annan änkring, vi ses då och då"

Kommentarer från personal efter caféträff:

"så fint det var att se mötena mellan de olika familjerna och clownerna"

"tänk va fint att få vara med"

Vad är bra med Clownerna?

Det som varit bra för ASIH personal;

- Brygga i samtal med barnen
- Skapa tillit och förtroende för vården
- Hitta något gemensamt
- Skapa goda minnen
- Att vi får visa oss snälla genom att kunna erbjuda detta

Det som varit bra för familjerna/barnen;

- Skapa goda minnen under sjukdomstiden
- Ökad tillit till vården
- Att få möta andra barn i samma situation
- Att få ha kul ihop i familjen

Det som fungerat mindre bra och hur vi åtgärdat det som fungerat mindre bra

Hembesöken/Att få patientunderlag

Problem:

Tidbokningen, att den inte blir fullbokad.

Åtgärd:

Vilket gjorde att man tänkte om att erbjöd förra fasta tider, men att artisterna och clownmedicin var flexibla om och när behov uppstod.

Problem:

Tidigare när personal följde med artisterna ut på besök, eller de utgick från kontoren så fick vi ständig återkoppling om hur det gått. Nu när de i större utsträckning åker själva, samt att de kanske inte kommer ut till de olika ASIH kontoren före eller efter besöken så saknas denna fina återkoppling.

Åtgärd:

Clownerna återkopplar nu till kurator som bokar för att ge återkoppling kring besöket.

Problem:

Osäkerhet och brist på kunskap hos personalen om Clownmedicins arbete hos familjerna. Särskilt bland ny personal.

Åtgärd:

Att det bör ingå i introduktionen om arbetet som Clownmedicin erbjuder till barn som närstående och deras familjer.

Caféträffarna

Problem:

Hur kan vi möjliggöra så att utrymme ges till de vuxna att samtala med varandra. Hur är det att vara ensam förälder/vuxen? Hur gör de för att få vardagen att fungera?

Åtgärd:

Fokus ska vara på att ha en trevlig stund tillsammans med andra i samma situation. Att synliggöra. Att ge stöd för att knyta kontakt med andra barn och vuxna.

Resultat

En metodbeskrivning, om hur vi gjort för att implementera Clownmedicin i ASIH, är nu framtagen och upptryckt. Se bilaga.

Slutsats

Det är viktigt att komma ihåg att barn som har sjuka föräldrar behöver få vara glada emellanåt också. Allt är inte sorgligt och barn kan uppleva värdefull tid tillsammans med en svårt sjuk förälder. [Att vara närstående vid livets slut | Cancerfonden](#)

(från BRA konferensen 2018; med bla socialstyrelsen, maskrosbarn) Barn/ungdomar som tillfrågats om vad som är viktigast för oss som personal att tänka på så är en del att vara snäll, sprida hopp och vara glad. Att vi som personal ser dessa närståendebarn och bekräftar dem. Jag tänker att för att kunna ha de svårare samtalen är det alltid lättare om det finns någon form av relation. Att ha något gemensamt som vi delat. Detta betyder inte alltid att vi måste vara på plats för att vara snälla. Alla som arbetar och träffar barn som närstående är viktigt i denna process.

Clownerna ger en möjlighet till att skapa goda minnen av en svår tid i barnens liv, vilket ger hopp för framtiden. Dessa möten är en del av det som ger hopp och förtroende för sjukvården, vilket även stärker tilltron till att vården. Vilket gör det lättare för barnen att som vuxna själva ta kontakt med och lita på sjukvården.

För att skapa denna form/aktivitet/erbjudande till familjer, har vi i referensgruppen träffats 2 tillfällen per år. Referensgruppen har bestått av kontaktpersoner från de fyra olika ASIH

verksamheter (ASIH Capio Dalen, ASIH Ersta, ASIH Tyresö och ASIH Stockholm Södra) som varit med i projektet, Eva Ripe och Anne-Marie Möller verksamhetsledare för Clownmedicin, Catrin Rolf administratör från clownmedicin, Sofia Grönkvist socionom och verksamhetschef från BRIS, Lotta Polfeldt socionom, legitimerad psykoterapeut, föreläsare och utbildar i kris och sorg hos barn och unga, Ulrika Kreicberg professor vid Ersta Sköndal Bräcke högskola och Monika Nyström efterlevande förälder och författare. Vi har gemensamt pratat om det som fungerat och inte fungerat så bra. För att utveckla och jobba vidare i en bra process.

Det har också varit viktigt att alla kollegor inom ASIH fått möjlighet att träffa artisterna på plats. Det kan ske ex via APT, att följa med artisterna på hembesök, att artisterna är med vid planeringsdagar. Viktigt för att bygga upp ett förtroende där man ser att artisterna är professionella.

Det kräver ett stort engagemang av den som är ansvarig i verksamheten. Viktigt att den personen får tid att utveckla och delta, samt att sprida information till alla i verksamheten. Vilket också är en del i trygghetsskapande, då man ska presentera detta för familjer.

Ett bra samarbete med de andra ASIH verksamheterna inför olika dilemman som uppstår och utvecklandet av caféträffarna är viktigt.

Framtiden

Clownbesöken och Caféträffarna har varit mycket uppskattade av alla som deltagit (personal som familjer) när de kunnat genomföras. Vi tycker att det varit fint att kunna erbjuda denna stund till familjer i en mycket svår livssituation. Vi är så glada för att kunna fortsätta erbjuda detta till familjer inom ASIH, även om de erbjudna tiderna minskat. Detta kommer under en viss tid kunna erbjudas kostnadsfritt då Clownmedicin får sponsring via olika stiftelser och fonder. När denna möjlighet inte längre finns vet vi dock inte hur det blir.

Om man är intresserad av Metodbeskrivningen kan man ta kontakt med Clownmedicin då den endast finns i skriftligt format. www.clownmedicin.se

